

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สัตว์แพทย์มีบทบาทที่สำคัญ เนื่องจากมีหน้าที่ดูแลสัตว์ ซึ่งสัตว์ดังกล่าวได้แบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น สัตว์เลี้ยงเพื่อเศรษฐกิจ สัตว์เลี้ยงไว้ในบ้าน และสัตว์ที่อาศัยอยู่ร่วมกับมนุษย์ สิ่งก็ตามมาก็คือ โรคของสัตว์ต่าง ๆ โรคเหล่านี้สามารถพัฒนาได้จากสัตว์สู่สัตว์และจากสัตว์สู่คน โดยสัตว์แพทย์มีบทบาทในการป้องกันโรค และรักษาสัตว์ ปัจจุบันการเลี้ยงสัตว์เริ่มมีการพัฒนามากขึ้นเพราะสามารถเลี้ยงโดยวิธีการเลี้ยงที่จัดเป็นระบบฟาร์ม ซึ่งต้องอาศัยหลักวิชาการในการเลี้ยงที่เกิดจากการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาการด้านการตรวจวินิจฉัย การป้องกันและรักษาโรค รวมทั้งความก้าวหน้าในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ มาตรฐานในการผลิตและการจัดการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ มาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ และเทคโนโลยีในการผลิตอาหารที่ได้มาจากสัตว์ ตลอดจนการควบคุมโรคระบาดสัตว์ที่อาจติดต่อจากสัตว์สู่คน

ปัจจุบันมีโรคอุบัติใหม่เกิดขึ้นกับมนุษย์ และโรคบางโรคก็เป็นโรคที่เกิดขึ้นในสัตว์แล้วติดต่อสู่มนุษย์ได้ เช่น โรคไข้หวัดนก ทำให้ภารกิจของสัตวแพทย์ต่อการป้องกันและควบคุมโรคสัตว์เข้ามามีบทบาทในการวางแผนวินิจฉัยการเกิดโรคใหม่ ๆ ในสัตว์ ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญของสัตวแพทย์สาธารณสุขที่จะต้องป้องกันโรคสัตว์ติดคน และหาวิธีในการควบคุมและป้องกันโรคไม่ให้โรคเหล่านั้นลุกลามขยายวงกว้าง นอกจากนี้ยังมีโรคอื่น ๆ ที่ติดต่อจากสัตว์สู่คนที่สำคัญหลายโรค เช่น โรคแอนแทรกซ์ โรคทริคิโนซิส เลปโตสไปโรซิส และอื่น ๆ งานของสัตวแพทย์ยังรวมถึงการดูแลและควบคุมการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจจำพวก โค กระบือ สุกร แพะ แกะ เป็ด ไก่ และสัตว์ชนิดใหม่ ๆ เช่น นกกระเจอกเทศ กวาง เป็นการผลิตอาหารโปรตีนจากสัตว์และเฝ้าระวังความปลอดภัยของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เช่น เนื้อ นม ไข่ ให้อาหารเหล่านี้มีคุณภาพและปริมาณ

ที่เพียงพอ ปราศจากการปนเปื้อนของเชื้อโรค และสารเคมีหรือยาปฏิชีวนะตกค้างที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค (ประวิทย์ ชูมเกษียร, 2551, หน้า 123) การเลี้ยงสัตว์จึงต้องมีการพัฒนารูปแบบที่ได้มาตรฐานสากล ให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ประกอบด้วยมาตรฐานฟาร์มสัตว์ปีก มาตรฐานฟาร์มสุกร มาตรฐานฟาร์มโคนม มาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ มาตรฐานฟาร์มแพะเนื้อและแกะเนื้อ โดยกำหนดให้สัตวแพทย์เป็นผู้ควบคุมการใช้ยาในฟาร์ม ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหาแก่ผู้ประกอบการ เพื่อผลผลิตที่ได้ถูกสุขลักษณะปลอดภัยจากสารตกค้าง และสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก (คณรัตน์ หรินทรานนท์, 2551, หน้า 135) ซึ่งอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์สำหรับใช้เป็นอาหาร (food animals) ประเทศไทยได้แสดงศักยภาพของผู้ผลิตอาหารที่สามารถสนองความต้องการบริโภคภายในประเทศและเป็นสินค้าส่งออก จึงต้องมีการจัดการด้านความปลอดภัยของอาหาร (food safety) ความมั่นคงด้านอาหาร (food security) และการควบคุมการผลิตเพื่อให้มาตรฐานอาหารสำหรับบริโภคภายในประเทศเป็นมาตรฐานเดียวกันกับอาหารเพื่อการส่งออก

บทบาทที่สำคัญอีกด้านของสัตวแพทย์ คือ สัตวแพทย์คลินิกสัตว์เลี้ยง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้คนหันมาเลี้ยงสัตว์ เช่น สุนัข แมว นก หรือปลาสวยงาม ไว้เป็นเพื่อนเพื่อเป็นการผ่อนคลาย ทำให้มีการเอาใจใส่ในสุขภาพของสัตว์เลี้ยงมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของผู้เลี้ยงดังกล่าวทำให้สัตวแพทย์คลินิกสัตว์เลี้ยงต้องมีการพัฒนาตนเองให้เป็นสัตวแพทย์เฉพาะทางมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรักษาโรค และแก้ปัญหาด้านตา ผิวหนัง หัวใจ ไต เบาหวาน มะเร็ง เป็นต้น ที่มุ่งมั่นพัฒนา มาตรฐานการรักษาพยาบาลไม่ว่าจะเป็น การดูแลรักษาสัตว์ป่วย และการป้องกันโรค ที่อาจเกิดขึ้นกับสัตว์เลี้ยง การให้ความรู้แก่ผู้เลี้ยงในการป้องกันโรคสัตว์ด้วยตนเอง หรือแม้แต่โรคสัตว์ติดคนซึ่งใช้วิทยาการความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีทางสัตวแพทย์เพื่อรักษาสัตว์ (บุญชู ทองเจริญพลพร, 2551, หน้า 168)

ความสำคัญของวิชาชีพการสัตวแพทย์ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ได้มีการพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านมาตรฐานวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการประชุมสัมมนา และงานวิจัย ซึ่งมีบทบาทในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านสัตวแพทยศาสตร์ เพื่อถ่ายทอดข้อมูลที่

เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้ทราบถึงบทบาทของสัตวแพทย์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลทางวิชาการเหล่านี้จะเผยแพร่ในวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ เพื่อนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลความรู้ และรายงานความก้าวหน้าในวิทยาการสัตวแพทยศาสตร์สมัยใหม่ในการรักษาสัตว์ วารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์มีบทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่นำเสนอความรู้ รายงานการค้นคว้าวิจัยที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และรายงานความเคลื่อนไหวของสถานการณ์การระบาดของโรคสัตว์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นด้วย

วารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ ซึ่งนับเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษา ประกอบกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ และผู้ผลิตสิ่งพิมพ์ทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ ได้มีการผลิตวารสารด้านสัตวแพทยศาสตร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ วารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ที่จัดหาเข้ามาให้บริการในห้องสมุดมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และเป็นวารสารที่มีเนื้อหาบทความ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ สัตวแพทย์ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ และนักศึกษา เป็นต้น บทความทางด้านสัตวแพทยศาสตร์เป็นแหล่งสารสนเทศที่มีความทันสมัยที่นำเสนอเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานและความรู้ทางคลินิก เพื่อประโยชน์ในการรักษาสัตว์และการบริการทางวิชาการ ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งให้บริการสารสนเทศทางวารสารสัตวแพทยศาสตร์จึงมีความสนใจ เนื่องจากยังไม่มีมีการแยกแยะหมวดหมู่เนื้อหาทางด้านสัตวแพทย์ การศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2551 ซึ่งวิเคราะห์เกี่ยวกับผู้ผลิต ผู้เขียน เนื้อหา วิธีการเขียน แหล่งอ้างอิง ภาพประกอบ ลักษณะรูปเล่ม และวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร ตลอดจนศึกษาแนวโน้มเนื้อหาวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ โดยผลจากการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางให้กับบรรณารักษ์ในการบอกรับวารสารเข้าไว้ให้บริการในห้องสมุดได้อย่างเหมาะสม และเป็นการนำเสนอเนื้อหาทางด้านสัตวแพทยศาสตร์เพื่อให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยงแก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2542-2551 ในด้านของผู้ผลิต ผู้เขียน เนื้อหา วิธีการเขียน แหล่งอ้างอิง ภาพประกอบ ลักษณะรูปเล่ม และวัตถุประสงค์ของวารสาร
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาบทความวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ในด้านผู้ผลิต ผู้เขียน เนื้อหา วิธีการเขียน แหล่งอ้างอิง ภาพประกอบ และลักษณะรูปเล่ม
3. พยากรณ์แนวโน้มเนื้อหาบทความวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ใน 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2556)

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2542-2551
2. วารสารที่นำมาวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวารสาร ราย 3 เดือน ราย 4 เดือน ราย 6 เดือน ที่ยังคงเผยแพร่สม่ำเสมอ ทั้งหมด 6 รายชื่อ และวารสารที่จะนำมาวิเคราะห์เนื้อหาจำนวน 146 ฉบับ (ดูตาราง 1)
3. วารสารที่นำมาวิเคราะห์เป็นวารสารที่ตีพิมพ์โดยสถาบันอุดมศึกษาและสมาคมวิชาชีพ
4. วารสารที่นำมาวิเคราะห์มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
5. วารสารที่นำมาวิเคราะห์เป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

ตาราง 1

รายชื่อวารสารที่นำมาวิเคราะห์

ชื่อวารสาร	กำหนดออก	จำนวนฉบับ
เวชสารสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*	ราย 3 เดือน	41
วารสารสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ราย 4 เดือน	25
วารสารสัตวแพทยศาสตร์ มข. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ราย 6 เดือน	15
เชียงใหม่สัตวแพทยสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**	ราย 6 เดือน	9
สัตวแพทยสาร สัตวแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย	ราย 4 เดือน	24
วารสารสัตวแพทย์ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์แห่งประเทศไทย สมาคมสัตวแพทย์ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์แห่งประเทศไทย	ราย 3 เดือน	32
รวม		146

หมายเหตุ: *เวชสารสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นไป
ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ

**เชียงใหม่สัตวแพทยสาร ปีที่ 1-3 (พ.ศ. 2546-2548) มีกำหนดออกเป็นรายปี และตั้งแต่ปีที่ 4 (พ.ศ. 2549) เป็นต้นไป มีกำหนดออกเป็นรายหกเดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

สัตวแพทยศาสตร์ หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการรักษาและการป้องกันโรคสัตว์ การเพิ่มผลผลิตสัตว์ และการสัตวแพทย์สาธารณสุข รวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ

วารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ วารสารแต่ละฉบับประกอบด้วยบทความที่เขียนโดยนักเขียนหรือ

นักวิชาการหลายคน ให้ข้อมูลที่มีเนื้อหาทันสมัย บทความที่เขียนมีเนื้อหาในสาขาวิชาสัตวแพทยศาสตร์

การวิเคราะห์วารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ หมายถึง การแยกแยะเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสัตวแพทยศาสตร์ ที่เกี่ยวกับการรักษาสัตว์ การป้องกันและควบคุมโรคสัตว์ การวินิจฉัยโรคสัตว์ การผลิตสัตว์ อาหารสัตว์ ตลอดจนศึกษาในด้านผู้ผลิต ผู้เขียนบทความ เนื้อหา วัตถุประสงค์ของบทความ ประเภท และการอ้างอิง

ผู้เขียนบทความ หมายถึง ผู้เขียน และผู้แปล ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเขียนบทความ อาจอยู่ในรูปแบบของบทความวิชาการ กึ่งวิชาการ บทความวิจารณ์ และบทความวิจัย

เนื้อหาบทความ หมายถึง ข้อเขียนที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงหรือเสนอข้อคิดเห็น ความเห็นต่อเหตุการณ์ ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ที่อยู่ในวารสาร ซึ่งเป็นข้อมูลทางด้านสัตวแพทยศาสตร์

ประเภทของบทความ หมายถึง ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ จำแนกบทความเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความที่ให้ความรู้ทั่วไป ข่าวความเคลื่อนไหว การประชุม กิจกรรม

วัตถุประสงค์ หมายถึง จุดมุ่งหมายในการจัดทำวารสาร

วิธีการเขียนบทความ หมายถึง รูปแบบ และลักษณะการเขียนบทความ ประกอบด้วย การเขียนบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความย่อ การเขียนแบบบรรยาย/พรรณนา วิเคราะห์/วิจารณ์

ภาษา หมายถึง ภาษาที่ใช้ในการเขียนบทความ จำแนกเป็นบทความภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ภาพประกอบ หมายถึง กราฟ ตาราง แผนภูมิ ที่ปรากฏในบทความในรูปแบบพิมพ์สีหรือขาวดำ

การอ้างอิง หมายถึง ลักษณะการอ้างอิงในบทความ ท้ายบทความ จำนวนที่ใช้ อ้างอิง การอ้างอิงในบทความ จำแนกเป็น ระบบนามปี ระบบเลข การอ้างอิงแบบ แวนคูเวอร์ และอื่น ๆ การอ้างอิงท้ายบทความจำแนกเป็นเอกสารอ้างอิง บรรณานุกรม

ลักษณะการเผยแพร่ หมายถึง วิธีการเผยแพร่วารสารหรือบทความนั้นออก ให้บริการ จำแนกเป็นสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ต

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นผู้วิเคราะห์แบบบันทึกข้อมูล สาขาวิชาพรีคลินิก หมายถึง การแบ่งวิชาพื้นฐานทางด้าน โครงสร้างและ การทำงานของร่างกาย และวิชาพื้นฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรค การแก้ไข ความผิดปกติ ตลอดจนพื้นฐานของการรักษาโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสัตว์รวมทั้ง โรคติดต่อระหว่างคนและสัตว์

สาขาวิชาคลินิก หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับฝึกทักษะการตรวจวินิจฉัย และ แนวทางการรักษาทั้งทางอายุรกรรม ศัลยกรรม สูติกรรม โดยนำความรู้ทางด้านสัตว- แพทย์สาธารณสุข การจัดการด้านปศุสัตว์ต่าง ๆ ตลอดจนการฝึกงานในภาคสนาม ซึ่งเน้นการนำความรู้ทั้งหมดมาประยุกต์ใช้

อาจารย์ หมายถึง ผู้สอนที่มีความรู้ในสาขาวิชาทางด้านสัตวแพทยศาสตร์และ ให้บริการทางวิชาการ

สัตวแพทย์ หมายถึง หมอรักษาสัตว์หรือผู้ประกอบการสัตวแพทย์ เป็นบุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการสัตวแพทย์จาก สัตวแพทยสภา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบเนื้อหาของบทความวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ในช่วงปี พ.ศ. 2542-2551
2. ทราบแนวโน้มของเนื้อหาของบทความทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ในช่วงปี พ.ศ. 2542-2551
3. ทราบแนวโน้มของเนื้อหาของบทความทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ ใน 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2556)
3. เป็นแนวทางในการจัดหา และให้บริการวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ที่ผลิตในประเทศไทยแก่ห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศ

4. เป็นแนวทางให้ผู้ผลิตนำไปพิจารณาปรับปรุงการผลิตวารสารทางด้านสัตวแพทยศาสตร์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการ
5. เป็นแนวทางในการอ้างอิงสำหรับผู้ที่ต้องการค้นคว้า ทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขาสัตวแพทยศาสตร์